

KREIKAN TAIDE

Luku Tieteet ja taiteet s. 22–34

Laokoon-patsas.

Kirjallisuus

- Jumaltarusto eli mytologia yhdisti kreikkalaisia.
- Tunnetuimmat runoteokset eli eepokset:
 - *Ilias ja Odysseia*
 - Hesiodoksen *Theogonia* eli *Jumalten synty*.
- Taruissa esiintyvät jumalat muistuttavat ihmisiä.
 - Myytit heijastavat maata omistavan yläluokan moraalisia käsityksiä.

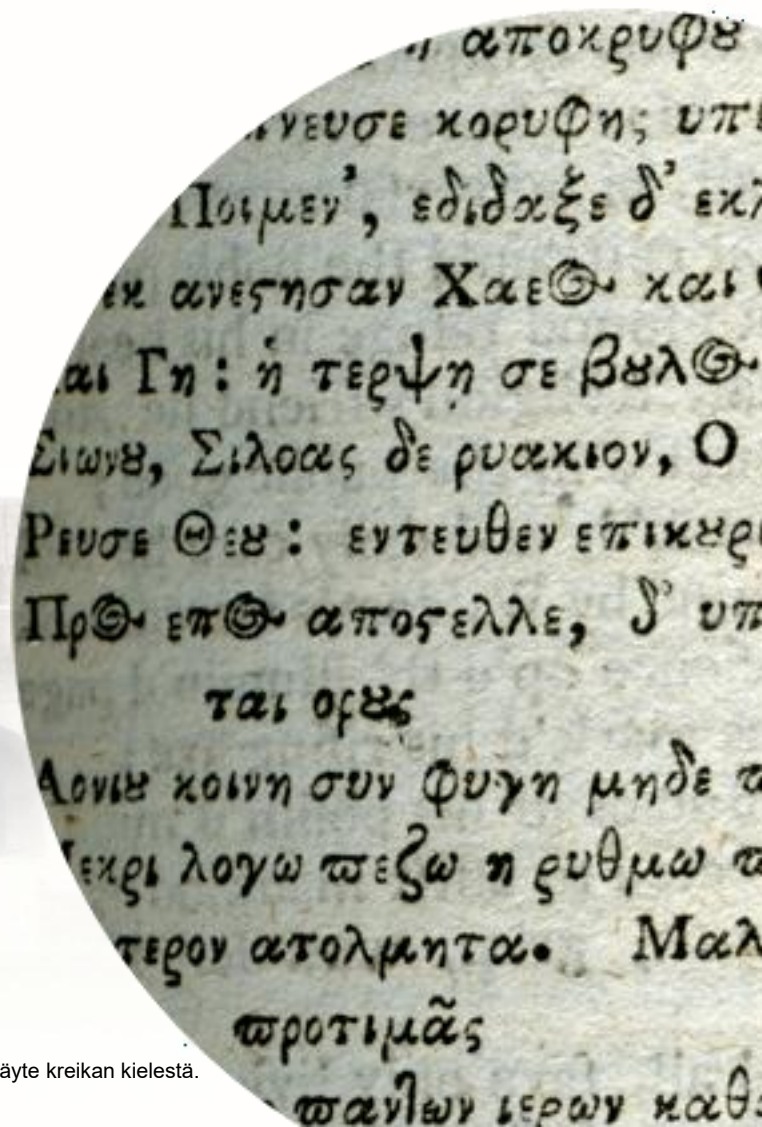
John William Waterhousen maalaus
Odysseus ja seireenit (1891).

- Teatteri ja näytelmäkirjallisuus saivat alkunsa Dionysos-jumalan palvontamenoihin kuuluneista kulkueista ja tansseista.
- Uskonnollisten juhlien yhteydessä järjestettiin näytelmäkilpailuja.
- Näytelmäkirjallisuuden päälajit syntyivät:
 - tragedia (myytit, moraaliset valinnat)
 - komedia (yhteiskunnalliset aiheet).
- Kreikkalaisen näytelmän kulta-aika oli 400-luvulla eKr.

Kreikkalaisen teatterin naamioita.

- Nykyään tunnetuimmat kreikkalaiset näytelmäkirjailijat ovat Aiskhylos, Aristofanes, Euripides ja Sofokles.
- Useita näytelmiä esitetään yhä edelleen, koska ne käsittelevät ihmiselämän peruskysymyksiä, joihin nykykatsojakin voi samastua.

Näyte kreikan kielestä.

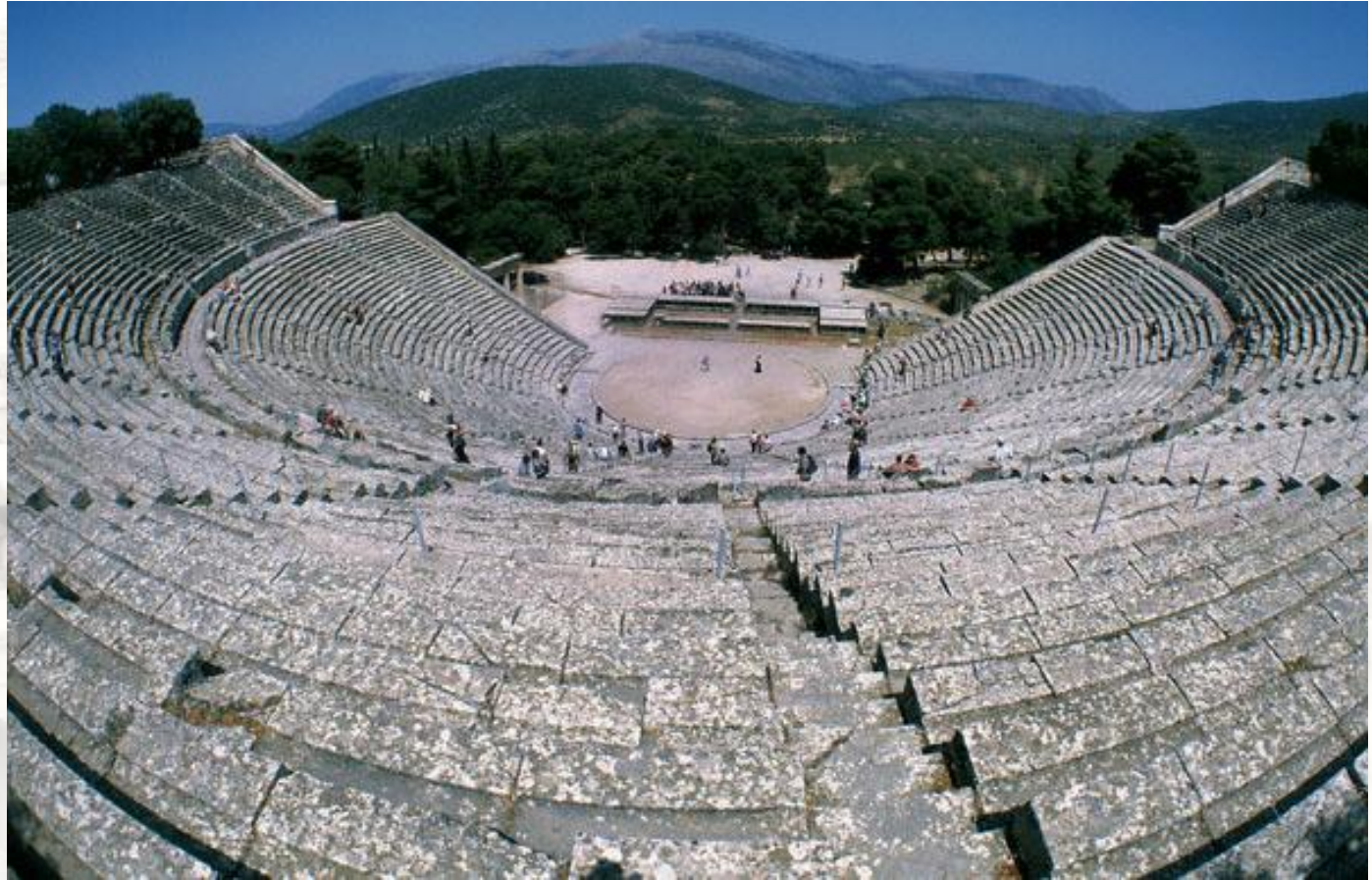
EPIDAUROKSEN TEATTERI

SKENE

ORKHESTRA

KATSOMO

KAIKKI

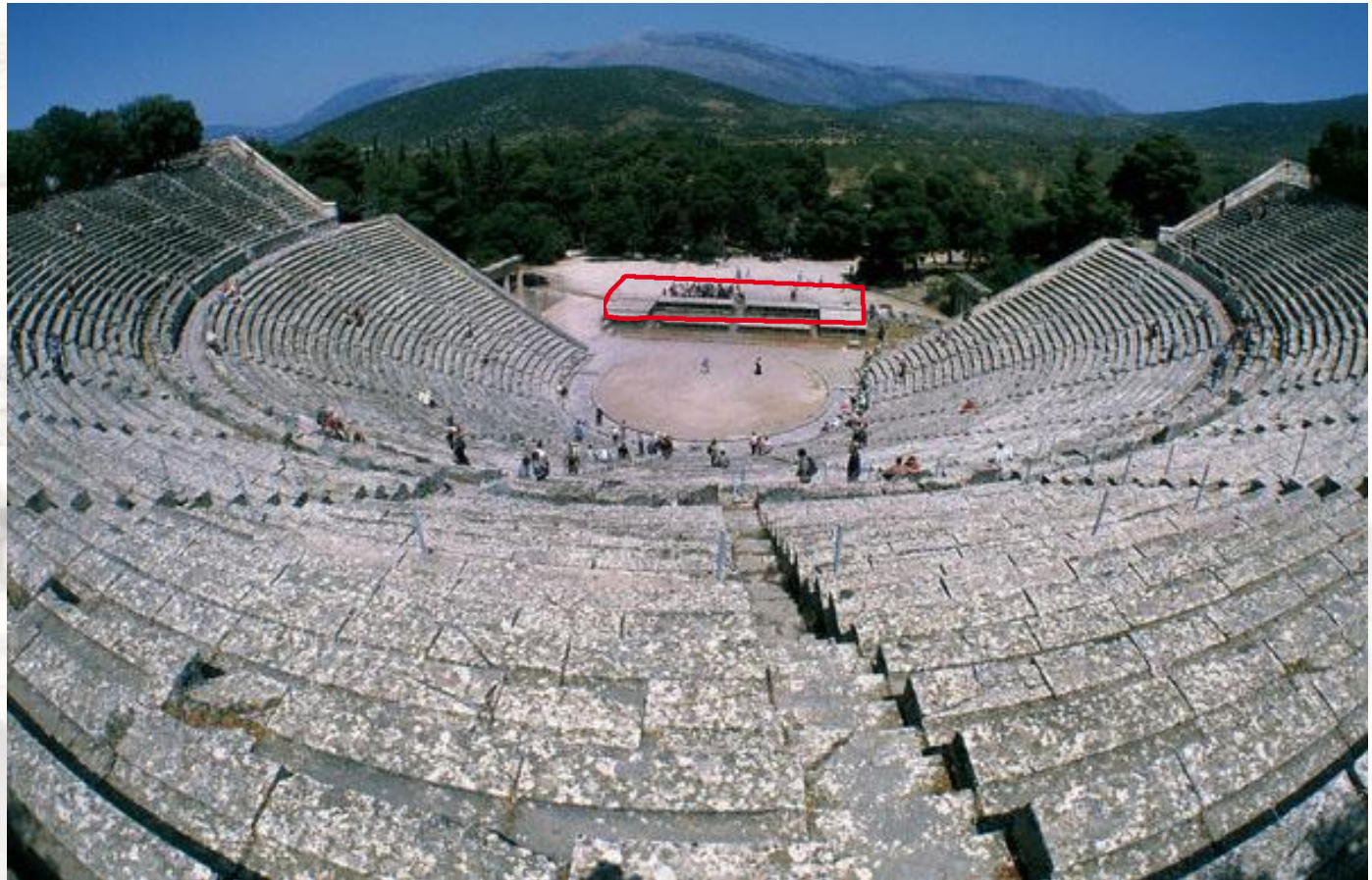
EPIDAUROKSEN TEATTERI

SKENE

ORKHESTRA

KATSOMO

KAIKKI

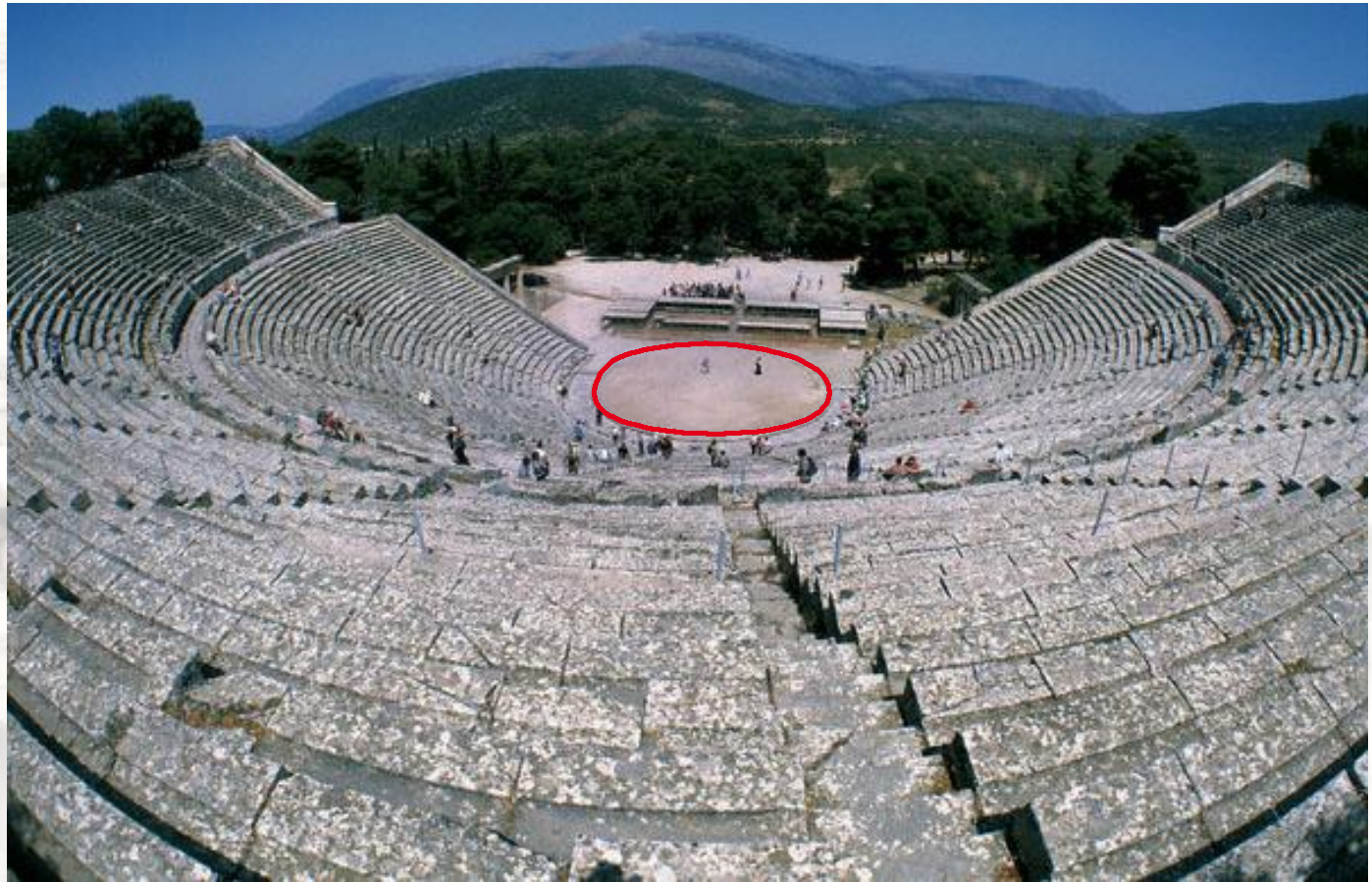
EPIDAUROKSEN TEATTERI

SKENE

ORKHESTRA

KATSOMO

KAIKKI

EPIDAUROKSEN TEATTERI

SKENE

ORKHESTRA

KATSOMO

KAIKKI

EPIDAUROKSEN TEATTERI

SKENE

ORKHESTRA

KATSOMO

KAIKKI

Akropolis

1. Akropolis
2. Parthenon
3. Dionysoksen teatteri
4. Roomalaisajan teatteri, jossa järjestettiin konserteja.
5. Niken temppeli
6. Erekteionin karyatidihalli

Kreikan taide

Kreikan taide

"Ne luotiin lyhyessä ajassa koko tulevaa aikaa varten. Jokainen niistä on kauneudessaan heti ikivanha, mutta voimansa tuoreudessa vieläkin uusi ja vastavalmistunut".

Kreikkalainen historioitsija Plutarkhos 100-luvulla jKr.

Iletomme Kreikan taiteesta on puutteellista, koska valtaosa esineistä ja rakennuksista on tuhoutunut tai kadonnut. Parhaiten tunnetaan rakennustaide, keramiikka, veistokset ja korukäsityö. Veistoksista pääosa tunnetaan roomalaisina kopioina.

Arkaaisen kauden veistokset ovat jäykkiä ja kaavamaisia mies- (kouros) ja naisahmoja (kore), joiden huuilla karehtii salaperäinen, niin sanottu arkaainen hymy. Hiukset ja naisahmojen vaatteiden laskokset on kuvattu tyylitellysti. Patsaissa näkyy egyptiläisen taiteen vaikutus.

arkaainen 600–480eKr

klassinen 480–330eKr

Klassisen kauden veistokset ovat asennoitaneen paampia ja muutenkin luonnollisempia. Ne eivät kuitenkaan ole nykymielessä realistisia. Teosten mittasuhteet perustuvat matemaattisiin relatiolihin, ja niiden uskottiin kuvastavan ylimalaisia ideoita. Myös miesten alastomuuden uskottiin kertovan hyveistä. Klassisen kauden veistos on siis ihannetyyppi. Veistosten klassinen kauneus vaikuttaa edelleen eurooppalaisten kauneuskäsityksiin.

Hellenistisen kauden veistokset muistuttavat klassisia, mutta ne ovat huomattavasti realistisempia kuin klassiset veistokset. Tämä näkyy aiheiden valinnassa ja käsittelyssä, kuten alhaalla olevassa veistoksessa, joka kuvaa juopunutta naista. Tavalliset ihmiset ja jopa kotieläimet koettiin kuvaamisen arvoiseksi. Veistoksissa pyrittiin näköisyyteen ja niiden piti tuoda esiin kuvattavan kohteen luonne (ethos) ja tunne (pathos).

hellenistinen 330–30eKr

Antiikin temppelit on luokiteltu pylväiden tyylin mukaan. Pylvästyyleistä vanhin ja yksinkertaisin on doorilainen pylväs(ylh). Ylöspäin kapenevat, uuretut pylväät antavat raskaan ja karun vaikutelman. Joonialainen pylväs(kesk) on doorilaista huomattavasti hoikempi ja sirompi. Tyylille tunnusomaisia ovat kierteiset "häräsarvet". Korinttilainen tyyli (alh.) on klassisista tyyleistä koristeellisin. Pylvään pää kuvaa Acanthus-kasvin lehvästä. Hellenistisellä kaudella tyyleyä yhdisteltiin vapaasti. ■

1. Materiaalina kuvanveistäjät käyttivät marmorin ohella myös pronssia.

2. Klassisen kauden veistokset ovat asennoitaneen vapaampia ja muutenkin entistä luonnollisempia. Ne eivät kuitenkaan ole nykymielessä realistisia.

3. Veistos on tarkoitettu katsottavaksi joka puolelta päinvastoin kuin arkaaiset veistokset.

4. Alastomuus viittaa moraalisin hyveisiin eli "alastomaan totuuteen" tai "terveeseen sieluun terveessä ruumiissa".

6. Huomaa veistoksen harmoninen tasapainottelu luonnollisuuden ja ihannoitinn välillä. Veistos on samanaikaisesti vakuuttava kuva nuoresta miehestä ja ideaalisesta miesvar-talosta.

5. Veistoksen mittasuhteet ja sommittelu (rhythmos) luovat vaikutelman pysähtyneestä liikkeestä.

Antiklytheran nuorsukainen klassiselta kaudelta noin vuodelta 340 eKr.

Kuvataide

- Kreikassa kuvataidetta ei erotettu käsityöstä.
- Parhaiten ovat säilyneet veistokset ja rakennukset.
- Alkuperäiset kirkkaat värit ovat kuluneet pois.

Afroditen patsas Antalyan museossa Turkissa.

Arkaainen veistos n. 600–480 eKr.

- Veistokset ovat jäykkiä ja kaavamaisia.
- Hiukset ja vaatteet on kuvattu tyyliteltyä.
- Yhteys Egyptin taiteeseen on ilmeinen.
- Hahmot näyttävät hymyilevän.

Kore

Klassinen veistos n. 480–330 eKr.

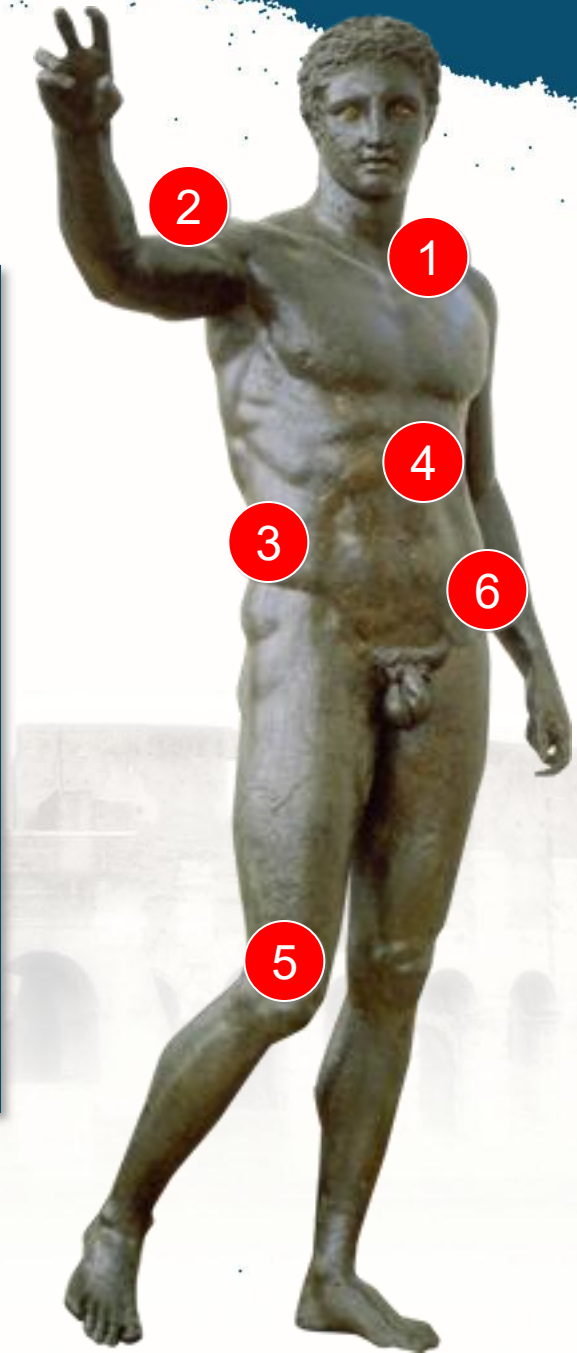
- Veistokset ovat aikaisempaa luonnollisemman näköisiä.
- Veistos ei ole realistinen kuva, vaan aihetta on voimakkaasti ihannoitu.
- Alastomuuden uskottiin liittyvän hyveisiin.
- Veistokset ovat muokanneet myös nykypäivän kauneuskäsityksiä.

Milon Venus.

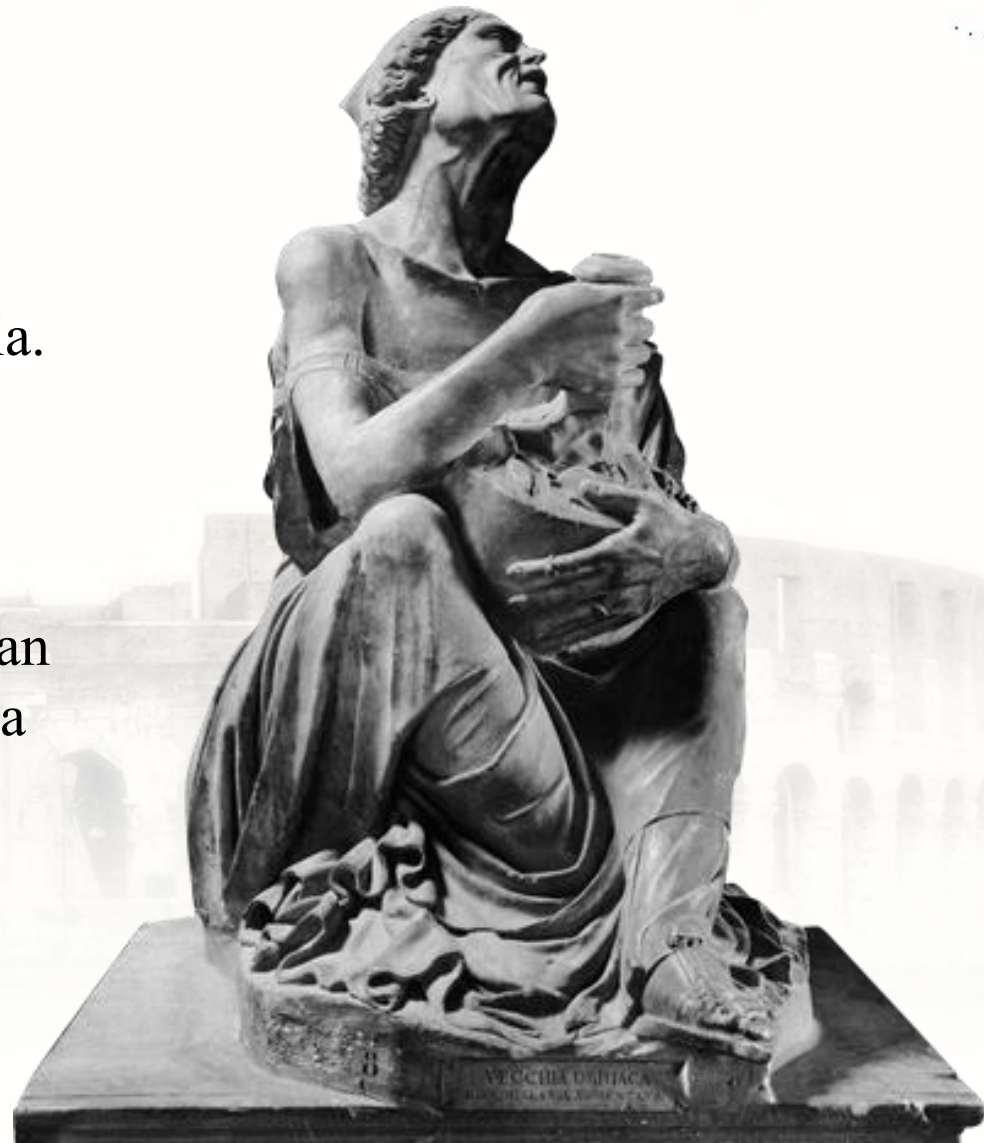
Antikytheran nuorukainen

1. Materiaalina kuvanveistäjät käyttivät marmorin ohella myös pronssia.
2. Klassisen kauden veistokset ovat asennoiltaan vapaampia ja muutenkin entistä luonnollisempia. Ne eivät kuitenkaan ole nykymielessä realistisia.
3. Veistos on tarkoitettu katsottavaksi joka puolelta päinvastoin kuin arkaaiset veistokset.
4. Alastomuus viittaa moraalisiin hyveisiin eli ”alastomaan totuuteen” tai ”terveeseen sieluun terveessä ruumiissa”.
5. Veistoksen mittasuhteet ja sommittelu (*rhythmos*) luovat vaikutelman pysähtyneestä liikkeestä.
6. Huomaa veistoksen harmoninen tasapainottelu luonnollisuuden ja ihannoinnin välillä. Veistos on samanaikaisesti vakuuttava kuva nuoresta miehestä ja ideaalisesta miesvartalosta.

Hellenistinen veistos n. 330–30 eKr.

- Muistuttavat klassisia veistoksia.
- Aiheina jumalien ja sankarien lisäksi tavalliset ihmiset ja arkipäiväiset aiheet.
- Veistoksissa pyrittiin kuvaamaan realistisesti kohteen luonnetta ja tunteita.

Arkkitehtuuri

- Kaupungin merkittävät julkiset rakennukset, kuten temppelit ja teatterit, sijoitettiin keskusaukion eli *agoran* ympärille.
- Rakennukset ovat yksinkertaisia, mutta matemaattisesti ja optisesti nerokkaita. Lopputulos on aina harmoninen.
- Pylväät, palkistot ja päätykolmiot ovat rakennusten peruselementtejä.
- Kaikki pylvästyylit syntyivät klassisella kaudella.
- Rakennukset koristeltiin maalauksin ja veistöksin.
- Klassiselta kaudelta lähtien kaupungit suunniteltiin ruutukaavan mukaisiksi.

Doorilainen pylväs

- Pylvästyyleistä vanhin.
- Yksinkertaiset ja ylöspäin kapenevat pylväät luovat rakennukseen raskaan ja karun vaikutelman.
- Pylväät ovat uurrettuja.
- Relieffi-koristelua pylväiden kannattamissa palkeissa.

Joonialainen pylväs

- Doorilaista pylvästä hoikempi ja sirompi.
- Pylvään yläpäässä kierteiset oinaansarvet.
- Palkistoissa ja päätykolmioissa runsasta reliefi- ja veistoskoristelua.

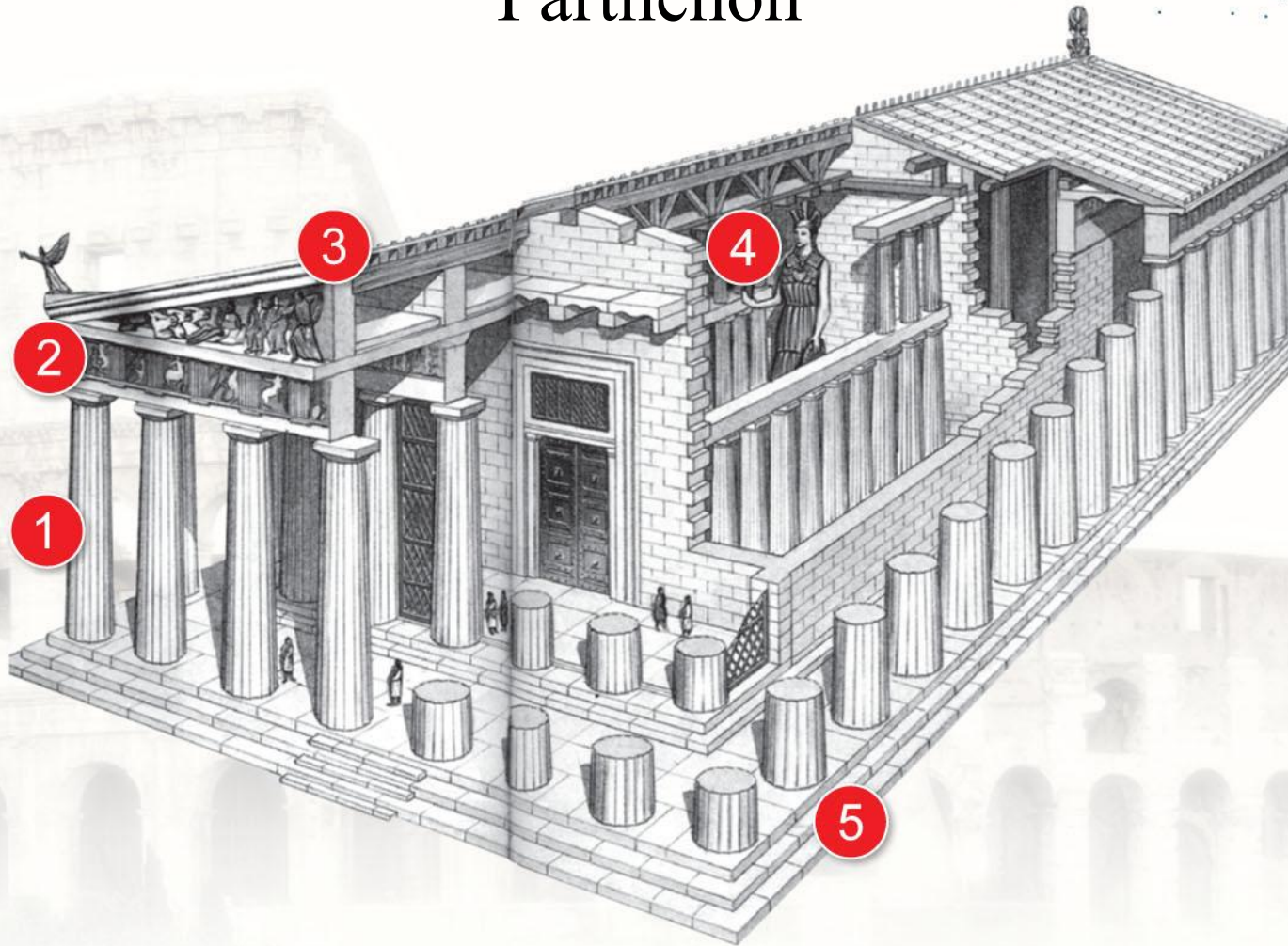

Korinttilainen pylväs

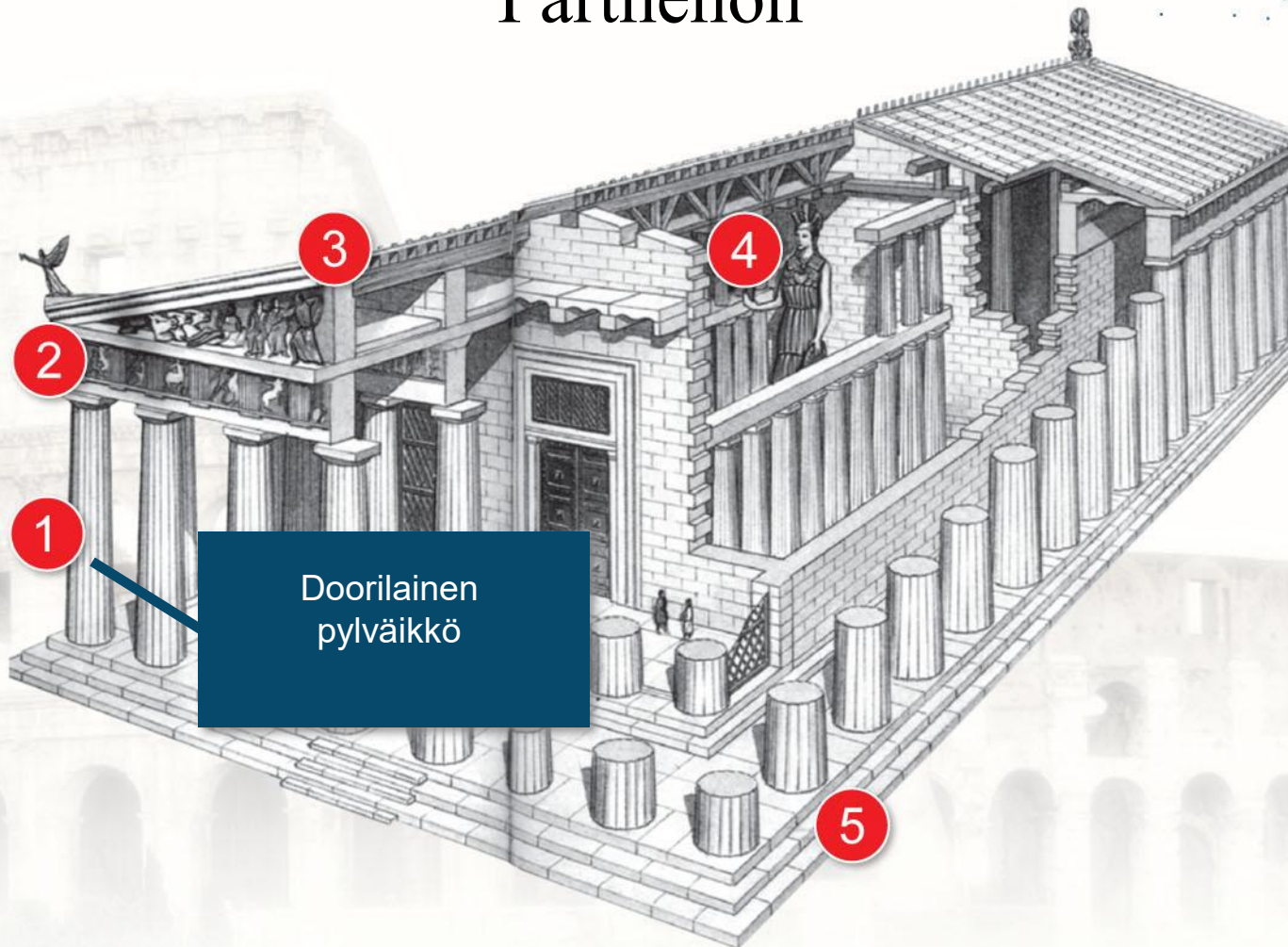
- Pylvästyyleistä nuorin ja koristeellisin.
- Pylvään pää kuvaa Acanthuskasvin lehtiä.
- Pylväät ovat sileät.
- Hellenistisellä kaudella tyylejä yhdisteltiin vapaasti tilaajan tai arkkitehdin mieltymysten mukaan.

Parthenon

Parthenon

Parthenon

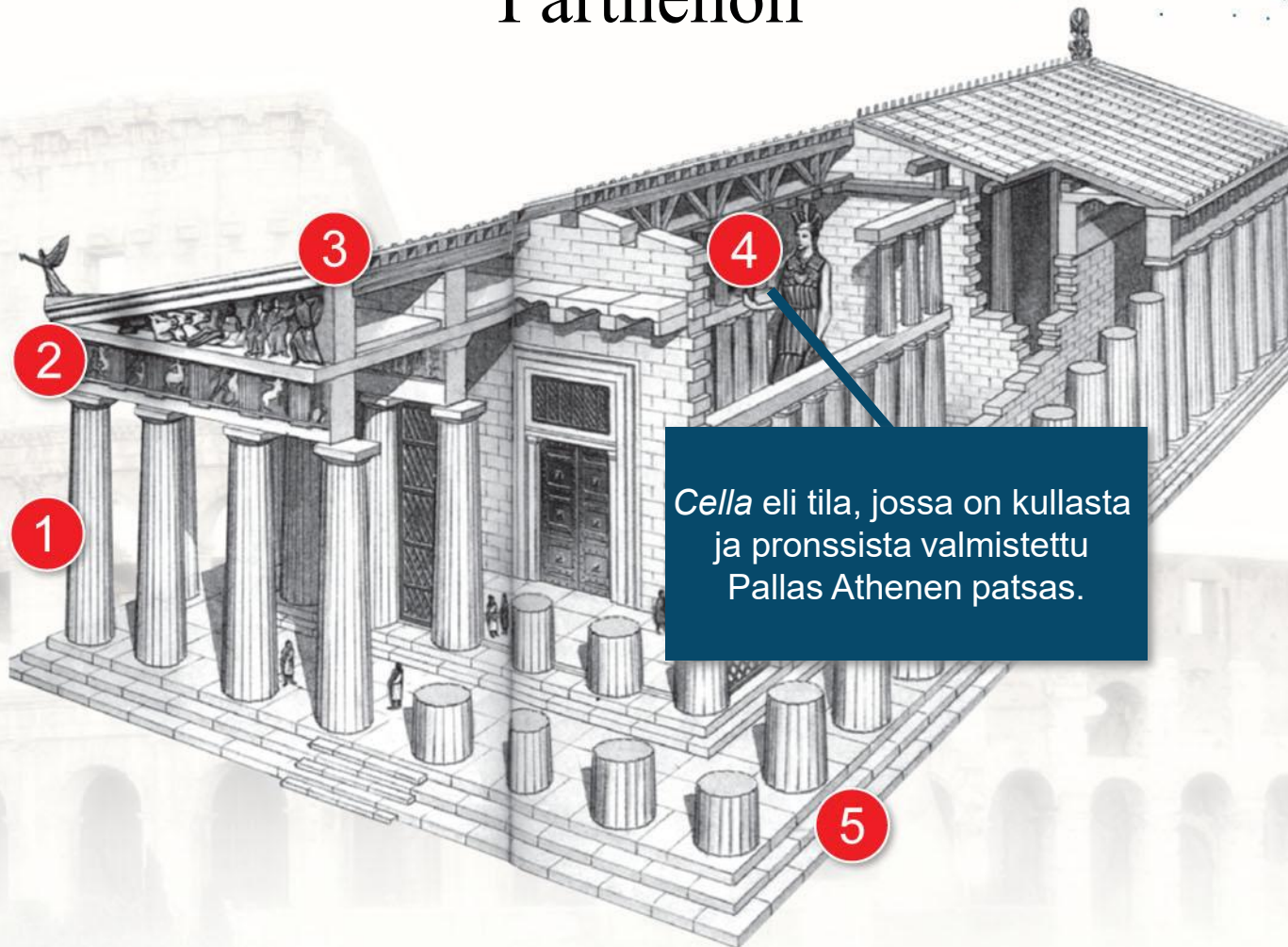
Palkiston reliefissä on kuvattuna Kreikan historian taruaiheita ja jumalia.

Parthenon

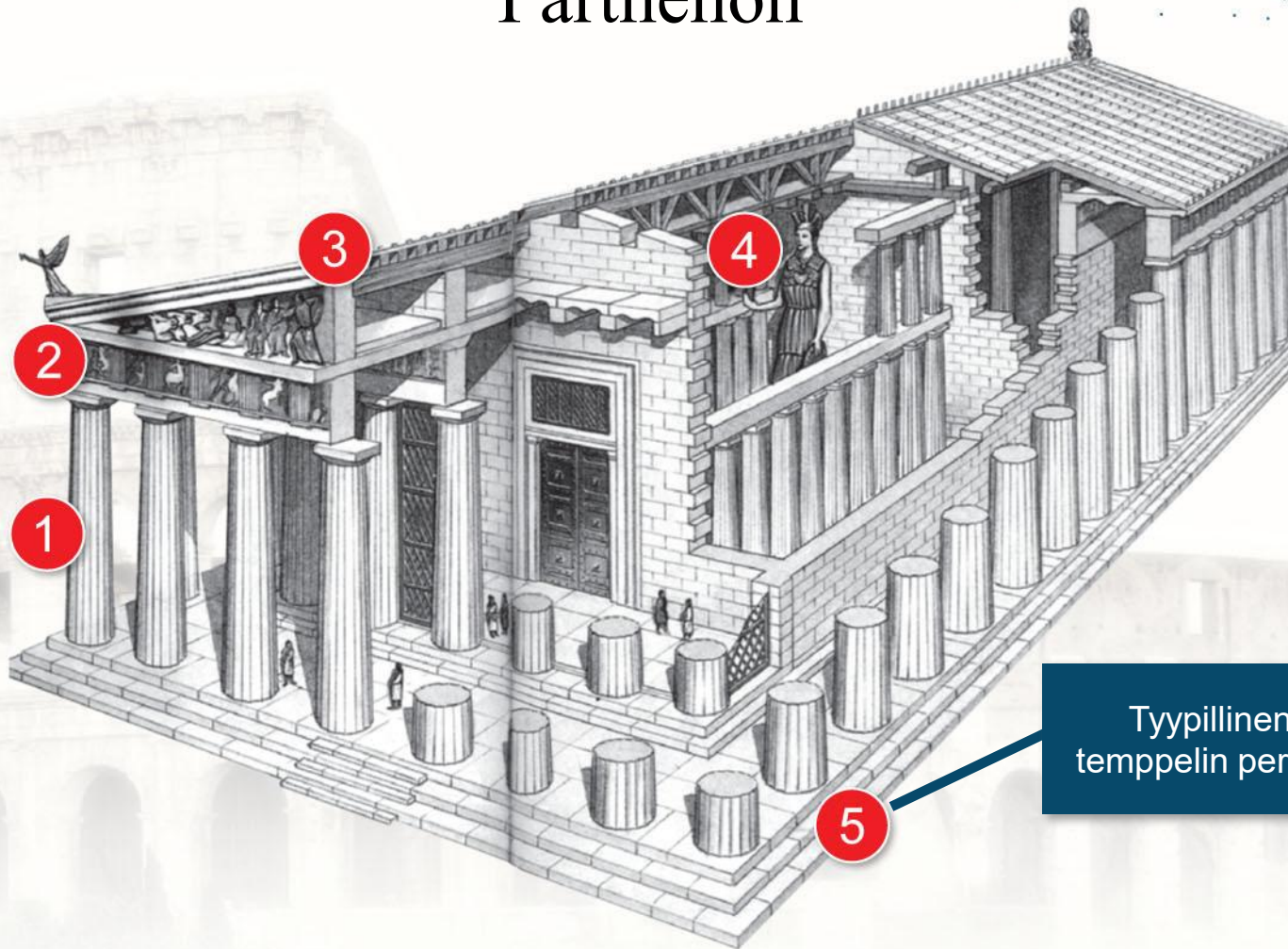
Päätykolmion reliefissä on kuvattuna Athenen syntymä Zeuksen päästä.

Parthenon

Cella eli tila, jossa on kullasta ja pronssista valmistettu Pallas Athenen patsas.

Parthenon

Tyypillinen
tempelin perusta